

Присаждане на овошки

Овошните дървета, които отглеждаме, често не ни удовлетворяват. Това може лесно да се промени – необходимо е просто желаният сорт да се присади върху друго дърво. Това е и най-разпространеният начин за размножаване на овошните видове. Ценните качества на едно растение се пренасят с пъпки или резници върху друго. Растенията, върху които се присажда, се наричат подложка, а частта, която се пренася от културния сорт – присадник. Присажданията се извършват през зимата или пролетта, като има следните методи за присаждане с калем – „Копуляция“, „На разцеп“, „Под кора“, „На кози крак“, „На седло“ и „На страничен зарез“.

Калемите се събират през топлите дни на февруари и март. Най-добрите могат да се вземат от маточните градини на научните учреждения по овощарство. Здрави дървета от нужния сорт в района също могат да бъдат източник на калемите. Изрязват се едногодишни клонки с дължина около 30 см. За предпочитане е да са от южната страна на короната и да имат добре развити пъпки. Съхраняват се в избено помещение, заровени във влажен пясък на около 2/3 от дължината им. Ако калемите са малко, може да се съхраняват в хладилник при температура около 4°C, обвити във влажен памук и поставени в найлонов плик, който не се завързва. Правилното съхраняване е от изключителна важност, за да се запазят пъпките в свежо състояние.

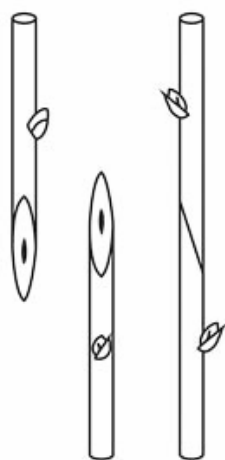
При присаждането трябва да се има предвид, че овошните видове имат определена биологична съвместимост между подложката и присадника. Ябълката се присажда само върху ябълка, крушата – върху круша и дюля, сливата – върху джанка и слива, черешата и вишната – върху череша, махалебка и вишна, прасковата – върху праскова, джанка, кайсия и бадем, кайсията – върху кайсия, джанка и праскова, а бадемът – върху бадем, праскова и джанка. Подложката оказва влияние върху растежните и репродуктивни прояви на сорта. В сортовата листа за 2006 г. на Република България са включени най-подходящите подложки за някои овошни видове, които може да видите в таблицата.

Предимството на присаждането с калем се състои в това, че успешно се прилага рано през пролетта за подложки, оказали се с повредени пъпки при околирането предишното лято, а и може да се извършва и на по-стари подложки със загрубяла кора. Какъв метод за присаждане с калем ще се приложи, зависи от възрастта и дебелината на подложката и от момента (срока) на присаждането. При лесно отлепване на кората от подложката, т.е. след започване на активното сокодвигане, обикновено се прилага методът „Под кора“. Ако подложката е в зимен покой, се използва „Копуляция“, „На седло“, „Кози крак“, „На разцеп“ или „Страничен зарез“.

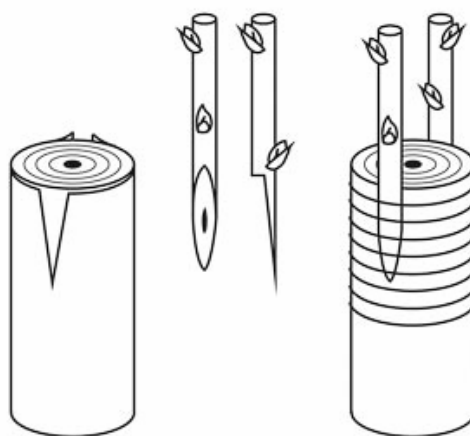
Присаждане „На копуляция“. Прилага се, когато присадникът и подложката имат еднаква или почти еднаква дебелина. Извършва се през февруари–март, като отрезите се правят косо и трябва да са гладки, а за да има пълно покриване на тъканите, трябва да са около 2–3 пъти по-дълги от дебелината на компонентите. Завързват се и се намазват с овощарски мехлем. Този метод се използва при облагородяването на млади ябълкови, крушови и черешови дръвчета.

Присаждане „Под кора“. Прилага се при облагородяване на млади дръвчета, когато е започнало сокодвигането и кората лесно се отделя. Добър ефект се постига при клони и цели корони на възрастни плододаващи череши, вишни, ябълки, круши и други семкови дървета. Подбират се 5–6 равномерно разположени във всички посоки скелетни клони и се прерязват на такава височина, на която диаметърът им е не по-голям от 5–6 см. Отрезът се загладя, избира се място, където кората е гладка, тя се разрязва надлъжно до 3–4 см и с тъпата страна на ножчето двете страни на отреза леко се повдигат от дървесината. Ако кората е много дебела, се правят два надлъжни разреза и част от нея се отделя, като дължината трябва да позволява вместването на калема. Върху долната му част се прави гладък и равен отрез с дължина 4–5 см, започващ от 0,5–1 см под добре оформена срещуположна пъпка. Обикновено се оставят още 2 пъпки. В началото на отреза се зарязва перпендикулярно на оста на калема до 1/3 от дебелината му, при което се образува прагче, възсядащо подложката, и така той се закрепва по-здраво. Калемът се поставя под леко отделената кора, завързва се плътно и се замазва с овощарски мехлем. Ако клонът е по-дебел от 2 см, могат да се присадят 2 калема. След като присадките прораснат, превръзките се прерязват или разхлабват.

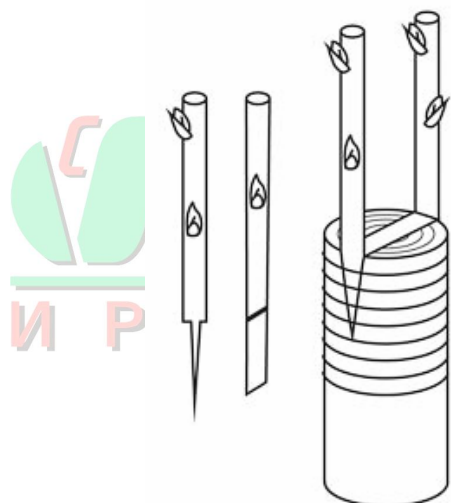
Начини за присаждане на калем

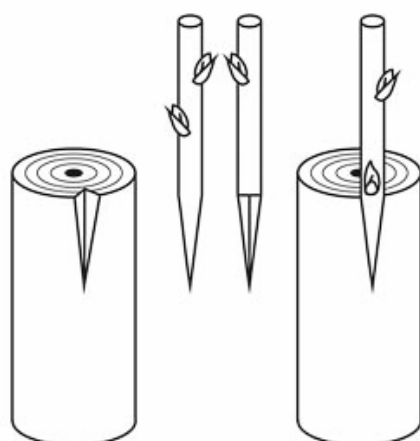
„На копулация“

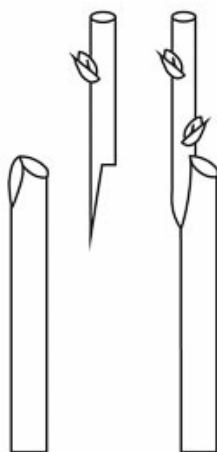
„Под кора“

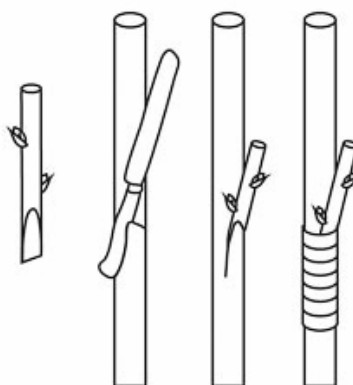
„На разцеп“

„На кози крак“

„На седло“

„На страничен зарез“

Присаждане „На разцеп“. Използва се при възрастни дървета, главно ябълкови, крушови и други семкови, чиито клони в мястото на присаждането имат дебелина, не по-голяма от 5 cm в диаметър. Подходящ срок е от началото на февруари до първата половина на април. Клонът се отрязва напречно, отрезът трябва да бъде със слаб наклон, за да се оттича дъждовната вода. С нож се прави разцеп по средата, на дълбочина 4–5 cm и се поставя клин, който го поддържа отворен. Основната част на калема се заостря клиновидно чрез два срещуположни еднакво дълги (3–5 cm) отреза, започващи под пъпката. Поставянето му трябва да се извърши много внимателно, за да съвпадне кората му с тази на подложката. При по-дебели клони могат да се поставят 2–3 калема. Привързва се и се покрива с овощарски мехлем. След като прораснат присадките, превързките се прерязват или разхлабват.

Присаждане „На кози крак“. Прилага се, когато подложката е няколко пъти по-дебела от калема и не се препоръчва при клони с дебела кора. Присаждането може да започне, преди да настъпи активното сокодвигане – февруари–март. След прерязване и заглаждане върху подложката се изрязва клин с дължина 3–5 cm. На долната страна на калема срещу добре оформена пъпка се правят два странични еднакво дълги отреза (3–5 cm), които му придават клинообразен вид. Калемът се поставя така, че кората му да съвпадне с тази на подложката. Завързва се и се намазва с мехлем.

Присаждане „На седло“. Прилага се, когато подложката е по-дебела от калема и още няма сокодвигане – февруари–март. Подложката се прерязва отгоре, с наклон, обратен на страната, от която ще се постави присадникът. Този начин е видоизменена копулация и се използва с успех при подложки, не по-дебели от 1–2 cm в диаметър. Прави се кос отрез от страни за поставяне на калема. Върху него също се прави кос отрез, на около 1/3 от дебелината му и с дължина приблизително 2 cm от основата му, съответстващ на този на подложката. Калемът и подложката се съединяват, като се внимава да съвпадат камбиалните им тъкани поне в едната страна на отрезите. Превързва се и се намазва с овощарски мехлем.

Присаждане „На страничен зарез“. Използва се при млади дръвчета, чиито скелетни клони са с дебелина до 2 cm, и се извършва през февруари–март. Подложката се прерязва на 10–12 cm над мястото, където ще се присажда, след което се прави кос разрез с дължина 4–5 cm на 1/3 до 1/2 от дебелината на клонката. Предната му страна трябва да бъде 1,5–2 пъти по-дълга от задната. На калема се правят два отреза, които се срещат под остър ъгъл от едната страна. Камбиалните тъкани на присадника и подложката трябва да съвпадат и прилепнат плътно. Превързва се и се намазва с овощарски мехлем. След прихващане на калема и покарване на пъпките, когато леторастите достигнат височина 10 cm, по-добре разположеният от тях се оставя да расте. Той се превързва внимателно към чепчето на присадника. Върхът на по-слабия се прищипва. През август недоразвият летораст и чепчето се отрязват изцяло. Има редица изисквания, които е добре да се спазват, за да се постигне по-добър ефект от присаждането:

- » Различните начини за присажданията на овощните видове трябва да се извършват в най-благоприятните срокове.
- » Трябва да има способност на срастване между подложката и присадника.
- » Да не се извършва присаждане в топлиите часове на деня, непосредствено след дъжд и при ниски температури.
- » Калемите да са от здраво дърво, по възможност от южната му страна, да не са травмирани от градушка или замърсени.
- » Ножчетата за присаждане да са чисти и обеззаразени.
- » Отрезите при присаждането да са гладки и чисти.

Високият процент на прихващане на присадените растения зависи и от качеството на овощарската замазка (мехлем). Могат да се използват „Стиктал“, „Терванол Ф“ или някоя от изпитаните през годините народни рецепти.

„Стиктал“ е балансирана композиция от парафин, минерално и етерично масло и други компоненти с природен произход. Продуктът се продава готов за употреба и се нанася с шпатула или на ръка. Практически е нетоксичен, няма карантинен срок и се съхранява при температури от –5°C до 30°C. „Стиктал“ е регистриран и разрешен да употреба в България от

2004 г.

„Терванол Ф“ е кафява замазка, съдържаща фунгицид. Ускорява зарастването на раните и ги предпазва от нахлуване на патогенни гъби. Фунгицидът, който съдържа, предотвратява за дълъг период покълването на евентуално попаднали спори на патогенни гъби. За кратко време след намазването, необходимо за засъхване, той образува върху раната непрозрачен, непроникващ влагата слой с добра прилепваемост. Еластичността се запазва и при температурни аномалии. По замазката не се образуват пукнатини, през които да навлязат патогени. „Терванол Ф“ е немски продукт и е особено икономичен.

Ст.н.с. Илия Проданов

 Сортови Семея[®]
И РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА ЕООД